

Veřejná ochránkyně práv
Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.

V Brně dne 13. května 2016
Sp. zn.: 10/2016/NZ/MLU

Vážený pane řediteli,

obracím se na Vás z titulu své funkce národního preventivního mechanismu, kdy provádím tzv. systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí, nebo v závislosti na poskytované péči, a to s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením, krutým, nelidským, ponižujícím zacházením nebo trestáním a jiným špatným zacházením.¹

Ve dnech 11. – 12. dubna 2016 proběhla systematická návštěva **Sanatoria Lotos, Ostředek 1, 257 24 Chocerady**. Jde o zařízení sociálních služeb (domov se zvláštním režimem) uzavřeného charakteru. Učiněná zjištění jsou podkladem pro zprávu z návštěvy zařízení, kterou spolu s doporučeními a návrhy opatření k nápravě adresuji zařízení, jak to stanoví § 21a zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů. Zařízení nyní běží lhůta pro vyjádření ke zprávě.

Děkuji Vám za urychlené vyjádření, které mi Vaši kolegové poskytli na žádost ze dne 22. dubna 2016 a které jsem mohla pro zprávu využít.

Způsob provedení systematické návštěvy a vypracování zprávy z návštěvy Sanatoria Lotos byl standardní, ovšem závažnost učiněných zjištění je mimořádná. Dospěla jsem k názoru, že **klienti tohoto zařízení sociálních služeb jsou vystaveni špatnému zacházení** a že mohlo dojít i k naplnění skutkových podstat některých trestných činů, či správních deliktů.

Můj mandát provádět systematické návštěvy je ze své podstaty preventivní a systémový. V naprosté většině případů vede k jeho úspěšnému naplnění ve vztahu k navštívenému zařízení jednání s vedením, které samo zjedná nápravu, anebo zásah nadřízeného orgánu. V případě Sanatoria Lotos však nemohu spoléhat na tento postup, neboť již můj předchůdce, JUDr. Otakar Motejl, se o něj po systematické návštěvě v roce 2008 pokusil a zařízení této příležitosti nevyužilo. Letošní systematická návštěva odhalila pokračování v neodborném poskytování sociálních a zdravotních služeb a navíc i závažné špatné zacházení.

Proto v souladu s ustanovení § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv seznamuji se svými zjištěními také příslušné orgány: zprávu z návštěvy zařízení předávám k dalšímu využití Okresnímu státnímu zastupitelství v Benešově, Ministerstvu práce a sociálních věcí, jako orgánu inspekce poskytování sociálních služeb, a Krajskému úřadu Středočeského kraje, jako registrujícímu orgánu podle

¹ Česká republika jako stát, který ratifikoval Opční protokol (č. 78/2006 Sb. m. s.) k Úmluvě proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (č. 143/1988 Sb.), se zavázala zřídit vnitrostátní orgán, který prováděním systematických preventivních návštěv zjišťuje, jak je s osobami omezenými na svobodě zacházeno. Jako národní preventivní mechanismus působím od roku 2006, pro výstupy z této mé činnosti viz <http://www.ochrance.cz/ochrana-osob-omezenych-na-svobode/>.

zákona o sociálních službách (č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů) a orgánu s působností podle zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (č. 372/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Zpráva o návštěvě Sanatoria Lotos je velmi podrobná, pro základní orientaci Vás odkazuji na shrnutí na straně 10. Ze zprávy jasně plyne, které poznatky jsou výsledkem pozorování, rozhovorů a studia dokumentace, a které jsou na úrovni velmi silného a dosud nevyvráceného podezření. Vzhledem k rozsáhlosti zjištěných pochybení naopak ve zprávě nerozebírám, co všechno představuje porušení zákona o sociálních službách, zákona o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, standardů kvality sociálních služeb a odborných standardů péče o seniory a osoby trpící demencí.

Výslovně Vás chci upozornit na problém personálního zajištění služby a plnění registračních podmínek (kapitola 14.2 a 23), poskytování zdravotních služeb bez oznámení (kapitola 14) a nakládání s léky (kapitola 16 a 17.1).

Jsem toho právního názoru, že zjištěná pochybení dosahují intenzity ponižujícího zacházení ve smyslu čl. 7 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.). Co z toho plyne, podrobněji rozebírám v kapitole 27 zprávy. U každého ponižujícího zacházení platí, že pokud se státní orgány o něm dozví, musí učinit vše, co od nich lze v daném případě rozumně očekávat, aby špatnému zacházení zabránily.²

V souladu s ustanovením § 21a odst. 4 zákona o veřejném ochránci práv Vás vyzývám, abyste se k mé zprávě vyjádřil ve lhůtě do 30 dnů. Lhůta, kterou stanovuji, je krátká. Možná bude krajský úřad koordinovat svůj postup s ministerstvem, případně státním zastupitelstvím, aby nedošlo k porušení zásady ne bis in idem. Přesto Vás žádám, abyste mě informoval už do měsíce. Ujišťuji Vás, že rovněž na mé straně je velké soustředění a urychlený postup.

S pozdravem

Příloha

Zpráva z návštěvy zařízení

Vážený pan
Mgr. Robert Georgiev
ředitel
Krajský úřad Středočeského kraje
Zborovská 11
150 21 Praha 5

Údolní 39
602 00 Brno
tel: (+420) 542 542 888, fax: (+420) 542 542 112

² Pokud se špatné zacházení dostane do pozornosti vnitrostátních orgánů, uplatní se tzv. „Osman test“, dle kterého stát musí přijmout přiměřené kroky k zabránění špatnému zacházení páchanému soukromými osobami, pokud o něm jeho orgány věděly, nebo vědět mohly. Srov. rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Osman proti Spojenému království ze dne 28. října 1998 č. 23452/94.